

РЕШЕНИЕ

№ 5933

гр. София, 20.10.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 65 състав, в публично заседание на 06.10.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ванина Колева

при участието на секретаря Ирена Йорданова и при участието на прокурора Михаела Николаева, като разгледа дело номер **12636** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е образувано по искова молба на Ч. М. А. от [населено място], [улица], чрез адв. С., с която са предявени два съединени иска срещу Българска народна банка /БНБ/, 1. за сумата от 8627,96 лв. представляваща обезщетение в размер на лихвата за забавено плащане на сумата от 196000 лв., представляваща гарантиран размер на вложенията в Корпоративна търговска банка /К./ АД и 2. за сумата от 2000 лв. представляваща част от сумата от 108733,96 лева, представляващи разликата между размера на вложенията на ищеца в К. и изплатения му гарантиран депозит.

С молба вх. № 3418/31.01.2020г. ищецът е оттеглил исковата претенция за сумата от 2000 лв. представляваща част от сумата от 108733,96 лева, представляващи разликата между размера на вложенията на ищеца в К. и изплатения му гарантиран депозит.

В исковата молба и молбата от 31.01.2020г. ищецът твърди, че имуществените вреди в размер на 8627,96 лв. са му причинени от незаконосъобразното бездействие на БНБ, изразяващо се в неизпълнение на задължението ѝ по чл.1, т.3, подточка i от Директива 94/19, в срок от 5 работни дни от установяване на неплатежоспособност на К., а именно на 20.06.2014 г., да обяви депозитите в банката за неналични и с това да постави началото на процедура по чл.10, пар.1 от същата Директива за изплащане на доказаните гарантирани депозити по неналични депозити. твърди, че вредата, изразяваща се в невъзможността на ищеца да ползва гарантираната сума по депозита си в размер на 196000 лв. в периода от 30.06.2014 г. до 04.12.2014 г., е в пряка и

непосредствена причинно-следствена връзка с незаконосъобразното бездействие на БНБ. Ангажира доказателства. Претендира сторените по делото разноски.

В писмен отговор БНБ излага становище за недопустимостта и неоснователността на исквата молба. Представя доказателства. В съдебно заседание, чрез процесуалните си представители, оспорва иска и моли да бъде отхвърлен като неоснователен и недоказан. Претендира разноски и юрисконсултско възнаграждение.

Участващият в производството прокурор от Софийска градска прокуратура счита, че искът е неоснователен и недоказан и моли да бъде отхвърлен.

Съдът, като прецени доводите на страните и събраните по делото доказателства, намира за установено следното от фактическа страна:

Ищецът Ч. М. А. е бил титуляр на банкова сметка: безсрочен депозит в евро с IBAN BG13KORP92204443948201, открит на 16.08.2012 г. с Анекс №84267 към Рамков договор за платежни услуги за потребители за откриване на банкова сметка при условията на преференциален безсрочен депозит. Информацията за лихвения процент, начисляван по влога на ищеца е посочен в писмо изх.№1233/29.06.2021 г. на [фирма] (в несъстоятелност) - 7,50 процента.

С Решение №82 на БНБ, прието с Протокол №14 от заседанието на 30 юни 2014 г., Управителния съвет на БНБ, считано от 01.07.2014 г., намалява лихвените проценти по депозити на [фирма] до средния им пазарен размер за банковата система по видове, матуритет и валути. В случаите, в които лихвените проценти по различните видове депозити на [фирма] са по-ниски от средния пазарен размер към м. май 2014 г., същите не се променят. Съгласно приложението към Решение №82 на БНБ, лихвения процент по депозити на „К.“ за домакинства и нетърговски организации, обслужващи домакинствата /НТООД/, договорени за ползване след предизвестие е 2,59 % за депозити в левове, 2,74% за депозити в евро и 1,86% за депозити в щатски долари.

С Решение № 138/06.11.2014 г. (л. 27-38) на основание чл. 36, ал. 2, т. 2, чл. 103, ал. 1, т. 1, чл. 103, ал. 2, т. 25 и чл. 151, ал. 1, пр. 1 от ЗКИ и чл. 16, т. 15 от ЗБНБ, БНБ отнела лиценза на К. издаден с Решение на УС на БНБ № 24/21.01.1994 г. Съгласно т. 2 и т. 3 от това решение, на основание чл. 9, ал. 1 и ал. 6 от Закона за банковата несъстоятелност, следвало да бъдат предприети действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и да бъде уведомен ФГВБ.

В Решение № 138/06.11.2014 г. са описани подробно фактическите обстоятелства в хронологичен порядък, довели до отнемане на лиценза на К.. По тези фактически обстоятелства не е налице спор между страните по делото:

На 20 юни 2014 г. представителите на К. внесли в БНБ искане банката да бъде поставена под специален надзор. Искането било мотивирано с предизвикана загуба на доверие, масова паника сред вложителите и проблеми с ликвидността, което предизвиквало затруднения в изпълнението на паричните задължения към вложителите. С последващо писмо от същата дата, К. уведомила БНБ, че е преустановила разплащанията и всички банкови операции. Във връзка с депозираното искане незабавно с Решение № 73/20.06.2014 г. на Управителния съвет (УС) на БНБ, на основание чл. 115, ал. 1, т. 2 и 3, чл. 116, ал. 1, ал. 2, т. 2, 3, 6 и 7, във връзка с чл. 103, ал. 2, т. 24 от Закона за кредитните институции (ЗКИ), К. била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, спряно е изпълнението на всички

задължения на К., ограничена е дейността ѝ, членовете на управителния и надзорния съвет са отстранени от длъжност, акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите, са лишени от право на глас. Указано е на квесторите да осигурят пълен анализ и оценка на активите и пасивите на банковата група К. (К. АД и ТБ [фирма]) от независим външен одитор. В тази връзка е възложена частична проверка на активите на К., която се отнасяла главно до кредитния и инвестиционния портфейл, и имала за цел да даде оценка за състоянието и качеството им, както и ограничен анализ на пасивите на банката. При проверката било установено, че за определена категория кредитополучатели (по кредити с общ размер 3,5 млрд. лв. от общ кредитен портфейл в размер на 5,4 млрд. лв.) липсва съществена информация за финансовото им състояние и/или целевото усвояване на кредита. Установени са съществени индикации за кредитен риск като това би могло да доведе до съществени обезценки, размерът на които не е коментиран от одиторите поради недостатъчна информация. С оглед на това била възложена пълна оценка на всички активи и пасиви на К. – вж. в тази връзка Решение на УС на БНБ от 06.11.2014 г.

Междувременно, с Решение № 82/30.06.2014 г., с цел оптимизиране на разходите на банката по привлечените средства, на основание чл. 115, ал. 1 и ал. 2, т. 2 и 3 и чл. 116, ал. 2, т. 1, вр. чл. 103, ал. 2, т. 24 от ЗКИ и чл. 16, т. 16 от ЗБНБ, считано от 01.07.2014 г., УС на БНБ намалил лихвените проценти по депозити на [фирма] до средния им пазарен размер за банковата система по видове, матуритет и валути.

Доклад за текущото състояние на банката е представен пред БНБ от квесторите на [фирма] на 25.07.2014 г. и е публикуван на страницата на БНБ. От доклада се установява, че към 30.06.2014 г. финансовият резултат на К. бил загуба в размер на 65 283 хил. лева, при реализирана печалба към 31.05.2014 г. на стойност 14 997 хил. лева. Основен фактор за отчетената загуба за месец юни били начислените през месеца провизии от обезценка на кредити в размер на 95 907 хил. лв. Към 30.06.2014 г. сумата на активите на К. е 6 896 212 хил. лв. и сравнено с края на месец май е със 741 352 хил. лв. (9,7%) по-малко. По-съществените промени в активите на банката основно засягали ликвидните активи – намалявали паричните средства и паричните наличности, ценните книжа и вземанията от банки.

С Решение № 114/16.09.2014 г. Управителния съвет на БНБ констатирал, че продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на К. под специален надзор, тъй като банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ – за поставяне на банката под специален надзор, както и тези по Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ – за намаляване лихвените проценти по депозити, било продължено до 20.11.2014 г. Със същото решение, на основание чл. 107, ал. 3 от ЗКИ, на квесторите на К. било указано най-късно до 20.10.2014 г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на К., а до 31.10.2014 г. да представят в БНБ отчет за капиталовата адекватност на К. на база изготвената пълна оценка на активите, след което на база резултатите от тази оценка, да бъде взето окончателно решение относно [фирма].

На 20.10.2014 г. квесторите на К. внесли в БНБ докладите на одиторските фирми, като заключението на одиторите било за необходимост от обезценки на активи на К. в общ размер на 4 222 млн. лв. Докладите са приети с Решение № 133/21.10.2014 г. на УС на БНБ. На 04.11.2014 г. в изпълнение на Решение № 133/21.10.2014 г. на УС на БНБ,

квесторите на К. внесли в БНБ финансовите и надзорни отчети на К. към 30.09.2014 г., въз основа на които УС на БНБ установил отрицателна стойност на собствения капитал на К. в размер на минус 3 745 313 хил. лв., определен според Регламент (ЕС) № 575/2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници, както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013 г.

В допълнение, с писмо от 05.11.2014 г. квесторите на К. уведомили БНБ, че след датата на поставяне на банката под специален надзор до 31.10.2014 г. вкл., в К. са постъпили уведомления за цесии на вземания, сключени между клиенти на банката, и волеизявления за прихващане на задължения към банката с вземания към нея, придобити по договори за цесия, но дори всички уведомления за цесии и прихващания да бъдат осчетоводени в счетоводните регистри на банката, финансовият резултат на К. към 30.09.2014 г. би останал отрицателна величина.

Всичко изложено до тук довело до издаване на Решение №138/06.11.2014 г. на УС на БНБ, с което бил отнет лиценз на [фирма].

След уведомяване на ФГВБ за отнетия лиценз на [фирма] Управителният съвет на Фонда с Решение № 61/18.11.2014 г. определил девет обслужващи банки за изплащане на гарантираните влогове, както и изплащането да започне на 04.12.2014 г. От постъпилото по делото от [фирма] (в несъстоятелност) изх.№1233/29.06.2021 г. се установява, че на 06.11.2014 г. за Ч. М. А. е изпратена информация за подлежащата на изплащане сума в размер 196 000,00 лв. към ФГВБ в съответствие с разпоредбата на чл.4, ал.1 и ал.2 от Закона за гарантиране на влоговете в банките. Съгласно цитираните разпоредби, ФГВБ гарантира пълно изплащане на сумите по влоговете на едно лице в банка независимо от броя и размера им до 196 000 лв., като в посочената сума се включват и начислените лихви към датата на решението на БНБ по чл.23, ал.1 от ЗГВБ, а именно до 06.11.2014 г. Предвид горното и с оглед това, че по влога към датата на подаване на информация за подлежащата на изплащане сума от К. /н/ към ФГВБ, са налични средства, които представляват съвкупност от главница и капитализирани лихви до 06.11.2014 г., К. /н/ не може да удостовери, каква част от изплатените средства чрез ФГВБ в размер на 196 000,00 лв. представлява главница и каква лихви.

Не се спори между страните, че на 04.12.2014 г. на ищеца е изплатена сумата от 196 000 лв. от ФГВБ.

Настоящият съд служебно установи, че с Решение № 664/22.04.2015 г. на Софийски градски съд (СГС) по т.д. № 7549/2014 г., е обявена неплатежоспособността на К. с начална дата 06.11.2014 г. В тази част решението е обжалвано от БНБ и е протестирано от Софийска градска прокуратура, по съображения, че началната дата на неплатежоспособността е 30.09.2014 г. – към който момент въз основа на докладите и финансовите отчети е установено, че собственият капитал на К. е отрицателна величина.

С Решение № 1443/03.07.2015 г. по т. д. № 2216/2015 г., Софийският апелативен съд е отменил Решение № 664/22.04.2015 г. на СГС в частта, относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за начална дата 20.06.2014 г., по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на К. не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30.09.2014 г., а е било факт преди този момент.

При така установеното от фактическа, съдът приема от правна страна следното:

По допустимостта на иска и приложението на ЗОДОВ:

С изменението на чл. 203, ал. 1 и ал. 2 от АПК – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., е предвидено исковете за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от "очевидно нарушаващи правото на Европейския съюз" актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, да се разглеждат по реда на Глава единадесета от АПК "Производства за обезщетения", както и че за неуредените въпроси за имуществената отговорност ще се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушаване на правото на Европейския съюз.

Искът е насочен срещу надлежен ответник. БНБ е субектът, който е натоварен с изключителната компетентност да регулира и да осъществява надзор върху дейността на другите банки в България, с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите – чл.2, ал.6 от ЗБНБ. БНБ е единственият орган с компетентност и правомощия да упражнява надзор върху банките по смисъла на чл.4, §1, т.40 от Регламент (ЕС)№ 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013г., а възложеното ѝ в чл.13 и чл.36 от Закона за кредитните институции правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях, което оборва доводите на представителите ѝ по делото, че е ненадлежен ответник. При осъществяването на тази дейност БНБ осъществява властнически правомощия, т.к. разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките, а отношенията по повод надзора с частноправните субекти, клиенти на тези банки, не са равнопоставени, в която насока е произнасянето в Определение №18/07.04.2017г. по дело № 15/2017г. на смесения петчленен състав на ВКС и ВАС.

Съдът взе предвид разрешението дадено в т.5 от диспозитива на Решение по дело С-571/16 на СЕС, че разпоредбата на чл.4, §3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение зависи от спазването на допълнително условие, вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган. Наличието на виновно поведение е елемент от фактическия състав на непозволеното увреждане, при липсата на който не може да се ангажира отговорността и да се претендира обезщетение, но в контекста на отговорността от нарушение на правото на ЕС, понятието „виновно поведение“ надхвърля понятието „достатъчно съществено нарушение“, изведено от решението на Съда по обединени дела В. du P. F.. Действително, умишленото неизпълнение на задълженията на държавата, произтичащи от правото на ЕС, или неизпълнението им поради непредпазливост, е елемент, който следва да се вземе под внимание при преценката за достатъчно съществения характер на нарушението, но отсъствието на вина не води автоматично до отсъствие на „достатъчно съществено“ нарушение, респективно не води до извод за липса на едно от задължителните условия за ангажиране на отговорността на държавата. Нарушението може да бъде достатъчно съществено и при наличието на други, обективни елементи като липсата на свобода на преценка, висока степен на яснота и прецизност на нарушената правна норма, неизвинимият характер на евентуалната грешка при прилагане на правото. Наличието на вина придава достатъчно съществен характер на нарушението, но от друга страна липсата на вина не прави нарушението несъществено, изискването за виновно поведение по чл.45 от ЗЗД, за да бъде ангажирана деликтната отговорност, надхвърля

обхвата на понятието „достатъчно съществено нарушение“, следователно редът за обезщетяване по ЗЗД е неприложим.

В чл.204 ал.1 от АПК във вр. с чл.1, ал.1 от ЗОДОВ е поставено като изискване за допустимост на иска да е отменен по съответния ред актът, от който се претендират вреди, но от друга страна от т.143 и т.146 от Решението на СЕС по дело С-571/16 следва, че макар самото по себе си това изискване да не противоречи на принципа на ефективност, такова задължение може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, причинени от нарушение на правото на Съюза, ако на практика няма възможност за такава отмяна. Както е посочено в т.142 от решението и в т.77 от Решението на СЕС по делото F., С-429/09, би било в разрез с принципа на ефективност да се изисква от увредените лица всеки път да използват всички правни способности за защита, с които разполагат, при положение че това би било прекомерно трудно или не е разумно да се изисква от тях.

В случая именно такава хипотеза е налице, т.к. при действащото към 2014г. законодателство и константната съдебната практика на ВАС, ищецът не би имал ефективен способ за защита. И в становището на представителя на ответника се сочи, че всички жалби на вложители в К. срещу Решенията на БНБ за поставяне на [фирма] под специален надзор, за продължаване срока на надзора и за отнемане на лиценза, с директно позоваване на Директива 94/14/ЕО и твърдение, че депозитите са станали неналични още с вземане на решението за поставяне на К. под специален надзор, са оставени без разглеждане от Върховния административен съд, тъй като тези актове на БНБ не засягат права и интереси на вложителите, а създават задължения само за [фирма] / определения по адм.д. №15546/2014г. на ВАС, по адм. д № 3892/2015г. на ВАС и решение по адм.д. № 11445/15г. на ВАС/. Без разглеждане поради липса на правен интерес са оставени и жалбите на акционерите срещу акта на БНБ за отнемане на лиценза на К. - определение № 3725/02.04.2015г. по адм.д. №3438/2015г. на ВАС. С оглед на това е липсвала процесуална възможност за вложителите, какъвто е ищецът, чрез обжалване на цитираните актове и действия на БНБ и касаещи К., да инициира осъществяване на съдебен контрол за проверка на съответствието на българската схема за гарантиране на депозитите с изискванията на Директива 94/19/ЕО.

При липсата на такава процесуална възможност, с оглед цитираните актове на СЕС и тъй като по действащото към момента законодателство актът, с който се отнема лиценза на банката е този по чл.1 §3, буква i) от Директивата, на вложителите не може да се противопостави изискването за предварителна отмяна на акта, каквото има в чл.204, ал.1 от АПК, защото ще е нарушение на принципа на ефективност. Водим от изложеното, исквата претенция на Ч. М. А. срещу БНБ се явява депозирана срещу надлежен ответник

Разгледан по същество, искът е ЧАСТИЧНО ОСНОВАТЕЛЕН.

Съгласно първо и второ съображение от Директива 94/19/ЕО с въвеждането на схеми за гарантиране на банковите депозити във всички държави членки и с хармонизирането на приложимите гаранции за минимална сума, Директивата има за цел хармоничното развитие на дейностите на кредитните институции в целия Съюз чрез премахването на всички ограничения върху

правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, като същевременно се повишава стабилността на банковата система и защитата на вложителите. За тази цел член 3 от Директива 94/19/ЕО предвижда, че всяка държава членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно член 7, § 1 и 1а от същата директива държавите членки осигуряват гарантираният размер на съвкупните депозити на всеки вложител да бъде установен на 100 000 Е., в случай че депозитите са неналични.

„Неналичен депозит“ по смисъла на чл.1, §3 от Директивата е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато: i) съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи.

Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока на изплащане, е транспонирана в българското законодателство чрез Закона за гарантиране на влоговете в банките и Закона за кредитните институции. Измененията въведени с Директива 2009/14/ЕО са транспонирани своевременно през 2009г. с измененията на посочените два закона – ДВ, бр.44/2009г., в сила от 12.06.2009г. С измененията на ЗГВБ от 2010г. – ДВ, бр.101/2010г., в сила от 31.12.2010г., е въведен новият гарантиран размер от 100 000 евро на депозитите, съгласно измененията на чл.7 от Директива 94/19/ЕО.

При първоначалното въвеждане на разпоредбата на чл.1, §3, буква i) от Директива 94/19/ЕО, в националното законодателство е възприет подход, според който изискването съответната кредитна институция да „изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи“ е равнозначно на установяване неплатежоспособността на институцията.

Съгласно чл.36, ал.2 от ЗКИ в редакцията до изменението с ДВ, бр.62/14.08.2015г., неплатежоспособност е налице при две хипотези:

-когато банката не изпълнява повече от 7 работни дни свое изискуемо парично задължение, ако това е пряко свързано с финансовото състояние на банката и по преценка на БНБ не може да се очаква изплащане на изискуемите парични задължения в приемлив период от време;

-когато собственият капитал на банката е отрицателна величина.

Изискуемият от чл.1, § 3, подточка i), ал.2 от Директива 94/19/ЕО срок от 5 работни дни, в който компетентните органи следва да извършат преценката на финансовото състояние и способността на банката да изплаща гарантираните депозити е въведен в чл.36, ал.3 от ЗКИ - като изискване, в срок от 5 работни дни от установяването на неплатежоспособността на банка, БНБ да отнеме лиценза ѝ.

Срокът по чл.10, §1 от Директива 94/19/ЕО, в който схемите за гарантиране на депозити следва да бъдат в състояние да изплащат надлежно доказаните

претенции на вложителите, по отношение на неналичните депозити – 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършват установяването по чл.1, §3, подточка i) от Директива 94/19/ЕО, е въведен в чл.23, ал.5 от ЗГВБ /в редакцията до изменението с ДВ, бр.62/14.08.2015г./ и тече от датата на решението на БНБ за отнемане на лиценза за банкова дейност на търговска банка.

При така възприетата уредба в ЗГВБ и ЗКИ – сроковете по чл.1, §3, буква i) и чл.10, §1 от Директива 94/19/ЕО да текат от момента, в който БНБ вземе решение за отнемане лиценза на кредитна институция поради неплатежоспособност, не е допустима схема за гарантиране на депозитите, които са станали неналични, тъй като Директивата изисква схемите за гарантиране на депозити да бъдат в състояние да изплащат доказаните претенции на вложителите по отношение на неналични депозити, независимо дали са налице условията по националното законодателство за отнемане на лиценза на кредитна институция.

Според Решение С-571/16 Съда на Европейския съюз член 1, точка 3 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г., трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат, от една страна, национално законодателство, съгласно което установяването на неналичността на депозитите зависи от неплатежоспособността на кредитната институция и от отнемането на нейния банков лиценз, и от друга страна, отклоняване от предвидените от тези разпоредби срокове за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите по съображение, че е необходимо кредитната институция да бъде поставена под специален надзор, както и че член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят на частноправните субекти права, които да позволят на вложителите да предявяват иски за обезщетяване за вредите от късното изплащане на депозитите.

За да се задейства схемата за гарантиране на депозитите, Директива 94/19/ЕО предвижда процедура само от три стъпки: 1) компетентният орган се уверява, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; 2) в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; 3) схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение.

Обстоятелството, че ЗГВБ /отм./ обвързва началото на срока от 20 работни дни за изплащане на гарантираните депозити с решението за отнемане на лиценза на кредитната институция е ирелевантно, тъй като, както е приел СЕС в т. 1 от диспозитива на решението по дело С-571/16, разпоредбите на

чл.1, § 3 и чл.10, § 1 от Директива 94/19/ЕО не допускат национално законодателство, което се отклонява от сроковете за установяване неналичността и за изплащане на депозитите. Изискванията на директивата са „да не се възпрепятства бързото изплащане“ като удължаване на императивните срокове може да се извършва само „при изключителни обстоятелства“.

В случая, постановявайки Решение № 73/20.06.2014г. за поставяне на К. под специален надзор, БНБ е разполагала с необходимите факти, основаващи извод за неналичност на депозитите по смисъла на чл.1, § 3 буква і от Директивата, тъй като взема решение за преустановяването на достъпа до депозитите в нея по причини, пряко свързани с финансовото положение на банката. Не е спорно, че към 20.06.2014г. К. не само не е изпълнила вече подадени заявки за плащане, но и всички вложители са били лишени от възможността изобщо да правят заявки за изплащане на депозитите си. Видно от решението на УС на БНБ К. не е била в състояние да приема заявки и да изплаща дължимите и платими депозити. Въпреки това решение за обявяване неналичност не е взето. Едва на 06.11.2014 г. със свое решение БНБ отнема лиценза на К., на който акт се основава последвалото изплащане на гарантирания размер на депозитите от 04.12.2014 г. при приложението на чл. 23, ал. 1 от Закона за гарантиране на влоговете в банките (отм). Още на 20.06.2014г. (датата, на която БНБ е поставила К. под специален надзор) ответникът се позовава на изчерпване на ликвидните средства на „Корпоративна търговска банка“, т.е. още на тази дата БНБ е следвало да обяви неналичност на депозитите в К., от която дата следва да се определи и първият възможен достъп на вложителите до гарантирания размер на депозитите им. БНБ не може да бъде оправдана за това, че не е приложила норма на правото на ЕС с директен ефект, само защото Директивата не е била правилно транспонирана и съответно БНБ не е била изрично определена от българския законодател за „съответния компетентен орган“.

Срокът от 5 работни дни по чл.1, т.3, буква і от Директива 94/19, в който БНБ е била длъжна да издаде изричен акт за установяване неналичността на депозитите, смятано от 20.06.2014г. (датата на поставянето на К. под надзор) изтича на 27.06.2014г. След този момент действително БНБ е в нарушение на посочената разпоредба, но постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите, не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане, а се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити, съответно започва да тече срокът за изплащане. По арг. чл. 23, ал. 5 ЗГВБ, при вземане на дължимото се решение по чл.1, §3 і) в петдневния срок – т.е. най-късно на 27.06.2014 г., то срокът от 20 работни дни за изплащане на депозитите изтича на 25.07.2014г. От следващия ден - 26.07.2014г., ищецът започва да търпи реални вреди, поради неизплащане гарантирания размер на депозита. Решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014г., когато е отнет лицензът на К. и е стартирана процедурата по компенсирание по чл.10 от Директива 94/19. От тази дата включително БНБ вече не осъществява незаконосъобразно бездействие, поради което за този период до датата на изплащане на депозита на ищеца липсва основание за обезщетение. Поради изложеното,

периодът, за който се дължи обезщетение, е 26.07.2014г. – 05.11.2014г. В този смисъл е и практиката на ВАС (Решение № 8773 от 21.07.2021г. по адм.д. № 11484/2020г. на ВАС; Решение № 8893 от 28.07.2021г. по адм.д. № 7684/2017г. на ВАС; Решение № 9024 от 04.08.2021г. по адм.д. № 5505/2020г. на ВАС; Решение № 8891 от 28.07.2021г. по адм. д. № 13426/2020г. на ВАС; Решение № 8610 от 15.07.2021г. по адм.д. № 8052/2020г. на ВАС; Решение № 9605 от 14.07.2020г. по адм.д. № 3698/2017г. на ВАС и мн. др).

Доказа се и наличието на претърпени от ищеца вреди в пряка причинно-следствена връзка с противоправното бездействие.

Всяко неизпълнение на парично задължение е забавено изпълнение и може да породи претенция за заплащане на закъснителни вреди. В случая за държавата е възникнало парично задължение, което не е изпълнено в срока, предвиден от Директивата. При неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата – чл. 86 ЗЗД. Законната лихва се дължи на кредитора, без да се изисква от него да доказва, че действително е претърпял вреда в размер на тази лихва. Това принципно законово положение не се влияе от обстоятелството, че по вземането към К. е начислявана договорна лихва и част от нея е изплатена от Фонда за гарантиране на влоговете, което се установява от писмо изх. № 1233/29.06.2021г. от К. АД (в несъстоятелност).

Действително, за период, съвпадащ с исковия, по влога на кредитора от К. са начислявани договорни лихви, съгласно действащия тогава текст на чл. 4, ал.2 от Закона за гарантиране на влоговете в банките /отм./. По естеството си договорните лихви представляват възнаградителни лихви, дължими от банката, затова че определена парична сума ѝ е предоставена за определен период. Лихвите имат характер на граждански плод на капитала.

Вярно е, че договорната лихва е начислена върху вземането на ищеца към К., а законната се начислява върху вземането за обезщетение към държавата. Първата има възнаградителен характер, а втората – санкционен, поради което е и по-висока. Именно затова евентуалното участие на суми, представляващи договорна лихва в рамките на сумата, изплатена от Гаранционния фонд, не води до пълната липса на вреди от незаконосъобразното поведение на държавата. Вредата за ищеца в случая се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал от 196000 лв., независимо какви точно вземания във връзка с депозита към К. гарантира той. По този начин размерът на обезщетението следва да се определи на 5624,38 лв. За разликата над този размер искът е неоснователен и следва да бъде отхвърлен. Размерът на обезщетението, основан на нормативно определената законна лихва върху сумата 196000 лева за периода 26.07.2014г. – 05.11.2014г., възлиза на сума в размер на 5624,38 лева при извършеното изчисление, което се установява и от ССЕ, като се приспадне разликата от два дни - 25.07.2014г. и 06.11.2014г., за които не се дължи обезщетение. В този смисъл е и практиката на ВАС (Решение № 8893 от 28.07.2021г. по адм.д. № 7684/2017г. на ВАС; Решение № 9024 от 04.08.2021г. по адм.д. № 5505/2020г. на ВАС; Решение № 8891 от 28.07.2021г. по адм. д. № 13426/2020г. на ВАС; Решение № 9605 от 14.07.2020г. по адм.д. № 3698/2017г. на ВАС и мн. др).

Ето защо, исковата претенция в частта, с която е заявена да тази сума и период, следва да бъде уважена. В останалата му част предявеният иск се явява неоснователен.

Неоснователни са и доводите на ответника за неоснователност на предявения иск, основани на т. 1 от Решение С-501/18 на Съда на Европейския съюз, съгласно която Директива 94/19/ЕО не дава основание да се приеме, че вложителят в банка има право на обезщетение за вреди, причинени от забавено изплащане на гарантирания размер на депозитите. В т. 6 от същото решение съдът приема, че принципите на равностойност и ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не задължават съда, сезиран с иск за обезщетение, формално основан на национална норма за отговорността на държавата за вреди от административна дейност, но в подкрепа на който се твърди нарушение на правото на Съюза вследствие на такава дейност, да квалифицира служебно този иск като предявен на основание член 4, параграф 3 ДЕС, стига приложимите разпоредби на националното право да не са пречка този съд да разгледа твърденията за нарушение на правото на Съюза, изтъкнати в подкрепа на този иск.

При този изход на спора, на осн. чл. 10, ал.3 ЗОДОВ, ответникът следва да бъде осъден да заплати сторените по делото разноски в размер на 10.00 лв. за държавна такса.

На основание чл. 10, ал.4 ЗОДОВ, на ответника следва да бъде присъдено юрисконсултско възнаграждение в размер на 65 лева, съразмерно с отхвърлената част от иска и съобразно определеното в Наредбата за заплащане на правната помощ.

Водим от горното и на основание чл. 203 и сл. от АПК, Административен съд София – град, LXV състав,

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Българска народна банка да заплати на Ч. М. А. от [населено място], [улица], обезщетение за имуществени вреди в размер на 5624,38 лв. /пет хиляди шестстотин двадесет и четири лева и 38 стотинки/, претърпени в периода от 26.07.2014г. до 05.11.2014 г., вследствие на извършено от БНБ нарушение на правото на Европейския съюз, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в [фирма] /в несъстоятелност/ в срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоредба на чл. 1, пар. 3, буква i) от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. относно схемите за гарантиране на депозити, ведно със законната лихва от 07.11.2019 г. до окончателното плащане.

ОТХВЪРЛЯ иска над уважения до пълния предявен размер от 8627,69 лева като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА Българска народна банка да заплати на Ч. М. А. от [населено място], [улица], сумата от 10.00 лева /десет лева/, представляваща държавна такса.

ОСЪЖДА Ч. М. А. от [населено място], [улица] да заплати на Българска народна банка юрисконсултско възнаграждение в размер на 65 (шейсет и пет)

лева

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщението му чрез Административен съд София – град пред Върховен административен съд на Република България.

СЪДИЯ: